

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Theologiae Speculativae Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatae Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. II. Vtrum, & quibus Argumentis possit existentia Dei Metaphysicè
Demonstrari. Vbi obiter, An hoc sit de Fide.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

11. Obijcitur. 3. Ex terminis est notum dari Veritatem. Sed Deus est Veritas: Ioan. 6. ergo ex terminis notum est, esse Deum. Major probatur. Qui enim negaret dari Veritatem ullam, proferret propositionem suipsius destructivam; diceret enim virtualiter: *Verum est, nullam dari veritatem*, & sic iam simul & semel diceret, dari aliquam, & nullam veritatem.

12. R. Argumentum esse in Secundâ Figurâ ex puris Affirmativis, & ideo Vitiosum: quod si redigatur in Primam Figuram, Majorem sic ponendo: *omnis Veritas existit*; est propositio falsa in sensu physico. Si verò ponatur Particularis: *aliqua veritas existit*: argumentum iterum non concludit, constans Majore Particulari in Primâ Figurâ directè concludente. Sed dissimulando hæc, Argumentum, si quid probaret, solum probaret, Deum esse immediatè notum sub conceptu alicujus prædicati convertibilis quidem cum Deo, (si vera est doctrina RR. suprâ insinuat, quòd Deus sit verificativum omnis propositionis necessariæ) sed cujus convertibilitas non est omnibus nota, & à plurimis negatur. In hoc autem sensu non agitari præsentem quæstionem, statim ab initio notavimus.

CONTROVERSIA II.

Verum, & quibus Argumentis possit Existentia Dei Metaphysicè demonstrari. Vbi obiter, an hoc sit de fide.

13. Posse probari Existentiam Dei Argumentis quemvis intellectum benè dispositum Convincentibus, est constans Theologorum assertio, contra quosdam existimantes, non posse de Existentiâ Dei nisi Moralem, hoc est, non nisi Imprudenter Negabilem Evidentiam haberi. Nitiur illa Communis doctrina Testimonijs S. Scripturæ, quæ adduximus in Institutionibus Theologicis, quibus nimirum asseritur, quòd gentilibus Philosophis Deus se ex Creaturis manifestaverit, ad Rom. 1. v. 19. sap. 13. & intelligibilis fuerit.

14. Controversia tamen est, utrum de fide sit hæc doctrina. Negat Vasquez; asserit Valentia, Suarez, & communis Theologi; qui fortasse in re non dissentiunt, sed solum in diversâ acceptione eorum, quæ debeant dici, esse de fide. Quoad rem ipsam Censeo dicendum esse, Testimonia allata loqui & intelligenda esse de demonstratione Metaphysicâ, quâ Deus ex creaturarum existentia demonstratur existere, & quam paulò post proponemus, adeoque in S. Scriptura existere reipsa sufficientem immediatam Revelationem hujus Veritatis, & per consequens eandem Veritatem esse fide divinâ credibilem omni illi, cui illa Revelatio sufficienter per Motiva Credibilitatis applicatur. Ratio est, quia, ut ipse Vasquez fateatur, defecto habetur hujusmodi demonstratio: ergo S. Scriptura potest de hac demonstratione intel-

ligi: Vtteriùs: Demonstratio Metaphysica est omnium propriissimè cognitio manifesta & evidens, utpote excludens omnem potestatem tergiverlandi: atqui Scriptura S. quando potest, debet in sensu maxime proprio accipi: ergo &c. Sed ad ipsas Demonstrationes veniamus.

§. I.

Demonstratur Existentia Dei ex Creaturis sub conceptu Entis Improducti, & Principij cæterorum.

Cum hanc Demonstrationem hodie Philosophi sibi conficiendam assumant, instituto meo satis erit eam paucis retulisse.

15. Sub conceptu Entis à se, & Primi Principij omnium & singulorum Entium Productorum, negatur Deus ab Atheis, bene advertentibus, quòd si Deum sub hoc conceptu concederent, facilè inde deducerentur cætera Prædicata Propria Dei, cujusmodi sunt: esse Vnum, Æternum, Immensum, Omniscentium, Finem rerum omnium, Primam Regulam Morum &c. Unde, ut benè notavit P. Ant: de Quiros, qui concederet dari Ens Improductum Principium cæterorum, & negaret unum ex alijs Divinis Attributis, v. g. Providentiam, Omnipotentiam, non tam esset Atheus, quàm Blasphemus; reipsa enim concederet Deum, sed malè sentiret de Deo, negando illi, quod illi convenit. Hoc posito,

16. Demonstratio Entis Improducti est expedita, si præsupponatur demonstratum, quòd repugnet Infinitum generationum & productionum, tam successivè quàm simul existentium. Evidens enim est aliquid de novo produci; & quamvis quæ videmus extra nos produci, tantum faciant evidentiam physicam de sui existentia, est tamen metaphysicè evidens, saltem illam cognitionem, quàm in nobis de novo experimur, de novo produci. atqui nihil producit à seipso, quod etiam est metaphysicè evidens: ergo producit ab alio. Vtteriùs: Vel illud Aliud iterum producit ab alio Tertio, & hoc iterum à quarto, &c. vel non. si non: ergo datur ens Improductum. si sic: ergo cum non possit procedi in Infinitum, ut supponitur, tandem in aliquo Improducto sistendum erit.

17. Dices, hanc Ultimam Consequentiam non esse metaphysicè evidentem; non est enim metaphysicè evidens, falsam esse opinionem quæ admittit Mutuam Causalitatem etiam in genere Cause Efficientis: quo posito; dici potest, absque processu in Infinitum posse intelligi, quòd omnia existentia sint ab alio producta, per Reciprocam nimirum Productionem.

18. Sed contra est. Quia Athei non astruunt duo Principia à se invicem producta ab æterno: & evidenter falsa est sententia, quòd possint duo se Mutuò causare Efficienter, secundum Primum sui esse; hoc enim intellectui benè disposito tam est imperceptibile, quàm quòd aliquid immediatè det sibi Primum sui esse.

A 2

19. Cæte-

19. Caterum, in presenti Liberalius & fidentius agendum est; & quia multorum est opinio post S. Thomam, hic q. 64. a. 2. & Philosophum, & Phys. 5. 1. de Caelo. Possibiles fuisse generationes Successivas Infinitas ab aeterno, quarum tamen nulla determinatè spectata fuerit ab aeterno, aut omnium Prima, sicut de futuris infinitis syncategorematicè cognitionibus philosophamur, nullam determinatè fore Ultimam & in Termine aternitatis; ideo hac opinione interim quasi verà permittà, potest nihilominus existentia Entis Improducti demonstrari hoc modo.

20. Si tota collectio Entium productorum producitur ab alio, datur Ens improductum: sed tota collectio entium productorum producitur ab alio: ergo datur Ens Improductum. Major propositio non eget probatione, supposita repugnantia Mutua Causalitatis quoad Primum esse, & supposito etiam, quod omne Producent Realiter distinguatur à suo Effectu Producti; quæ adeo vera sunt, ut nec Athei negent. Minor ergo probanda est. Si Singula producta producuntur ab alio, tunc etiam Tota Collectio productorum producitur ab alio: Sed verum est prius, ergo & posterius. Negant Athei Majorem, & Sequelam illius. Illatio enim à sensu Distributivo ad Collectivum, non valet universim. ex. gr. Singuli homines non habent nisi duos oculos, & sunt alteri homini similes &c. neque tamen hinc rectè intuleris: ergo Tota Collectio hominum non habet nisi duos oculos, & est alteri homini similis: ergo nec valebit hæc consequentia: Singula entia, quæ in toto Universo existunt, sunt ab alio producta: ergo Tota Collectio illorum entium est ab alio producta. Alia exempla sunt: Singula partes sphaeræ cælestis moventur extra suum spatium in quo prius existerant: nec tamen tota Sphaera moveatur extra suum spatium: Singula partes hominis sunt aliquid Incompletum: nec tamen totus homo est aliquid Incompletum. Ex his patet, falsam esse propositionem, quæ in argumento nostro tacite supponitur: Omne prædicatum quod convenit Singulis contentis in aliquâ collectione, convenit etiam Toti collectioni.

21. Sed contrà. Quemadmodum in aliquibus consequentia à sensu Distributivo ad Collectivum non valet, ita e contrario certum est, in aliquibus valere. v. g. Singula accidentia indigent subiecto: ergo tota collectio accidentium indiget subiecto: Singuli homines sunt in Prædicamento Substantiæ; ergo Tota collectio hominum est in prædicamento Substantiæ. Et ne longè abeamus, habemus in presenti questione instantiam manifestam ad hominem. Atheus dicit, & ponit hanc Thesin. Omne Ens existens est realiter contradistinctum ab ente simplici improducto, utpote chymærico, vel sic: *de quolibet ente existente est negabile, quod sit ens improductum simplex.* Quæro, an & hæc sit vera: *de totâ collectione entium existentium est negabile quod sit ens improductum simplex?* Si affirmas? ergo in hoc casu valet illatio à sensu

Distributivo ad Collectivum. Si negas? ergo Contradictoria illius vera erit: *de totâ Collectione entium existentium non est negabile, quod sit ens improductum simplex.* quæ est ex terminis falsissima. Ergo negari ne quidem ab atheo potest, aliquando à sensu distributivo ad Collectivum valere argumentum, sive quod idem est, dari aliqua prædicata, quæ sicut verificantur de Singulis alicujus Collectionis, ita verificentur etiam de totâ collectione. Querenda ergo est Regula, cognoscendi, quandomam valeat, quando non valeat, & deinde nostro casui applicanda est.

22. Regula autem est hæc. Quotiescunque Prædicatum convenit Singulis alicujus collectionis eatenus consideratis, quatenus opponitur toti collectioni, tunc nunquam potest hujusmodi Prædicatum convenire toti collectioni; e contra, quotiescunque Prædicatum Adjektivè prolatum convenit Singulis ex collectione, ita ut ratio conveniendi non sit quatenus opponitur toti collectioni, tunc etiam convenit toti collectioni. Ratio prioris partis Regulæ est, quia impossibile est, unum Oppositorum convenire cum altero opposito eatenus, quatenus illi opponitur, alioquin idem cum eodem conveniret & non conveniret; *opponi enim est non convenire.* quia propter, quàm est impossibile partem, quæ pars est, hoc est, prout exclusiva caterarum partium, esse totam collectionem, tam est impossibile, prædicatum conveniens parti quatenus pars est, convenire toti collectioni. Ratio secundæ partis Regulæ est; quia quando Ratio conveniendi Uni non excluditur per accessum alterius, cui secundum se etiam convenit prædicatum, tunc hoc ipso prædicatum quod convenit Singulis, convenit etiam toti collectioni. Atqui, quotiescunque prædicatum convenit Singulis, & non eatenus, quatenus opponuntur cum tota collectione, tunc Ratio conveniendi non excluditur, ut per se evidens est: ergo quod convenit Singulis, convenit etiam toti collectioni.

23. Prior pars Regulæ verificatur in exemplis pro Atheo allatis: nam hoc prædicatum: *esse præditum duobus tantum oculis:* convenit singulis hominibus prout seorsim ab alijs hominibus acceptis, adeoque prout oppositis cum totâ collectione, & sic de cæteris.

Secunda pars Regulæ convenit exemplis contra Atheum allatis; Nam ratio quare unum accidens sit subiectatum, non excluditur per accessum alterius accidentis etiam subiectati, & sic de cæteris.

24. Hujusmodi autem prædicatum est, *esse productum ab alio:* non enim minus verum est dicere de Petro & Paulo simul sumptis: *hoc binarium est productum ab alio;* quàm de singulis: ergo Ratio productionis Passivæ in Petro non excluditur per accessum productionis passivæ in Paulo. Ergo à primo ad ultimum, si de singulis productis est verum dicere: *esse producta ab alio:* de totâ etiam collectione productorum erit verum dicere: *esse productam ab alio.* Eadem Regula alijs terminis

minis idem significantibus exprimi solet hoc modo.

25. Tunc valet à sensu distributivo ad Collectivum, quando prædicatum quod tribuitur singulis, non minuitur aut tollitur per conjunctionem cum altero: quando autem omnino tollitur aut minuitur, non valet. v.g. Singuli lapides aliquis acerui non excedunt meas vires, quin possint à me gestari: nec tamen valet: ergo totus aceruus simul potest à me gestari. Ratio est, quia secundus lapis accedens priori auget Gravitationem, cuius absentia erat ratio cur possem unum gestare; ergo accessus alterius minuit rationem ob quam possum unum gestare. Econtrario valet hæc consequentia: Singuli lapides positi secundum lineam perpendiculararem, indigent fulcro & obstaculo ne moveantur ad centrum terræ: ergo tota collectio etiam infinitorum lapidum sibi superimpositorum indiget fulcro, ne moveatur ad centrum. Ratio est, quia superimpositio secundi non minuit rationem indigentia quæ est in quolibet lapide.

26. Pari modo: *Productum esse ab alio*, est prædicatum quod non minuitur per accessum alterius producti: ergo sicut verificatur de singulis, ita de tota collectione. Antecedens per se patet, & à pari confirmatur. *Produci* sonat Indigentiam & Beneficium alterius, necessarium ad sui existentiam: sicut ergo unius mendici Indigentia non tollitur aut minuitur per accessum infinitorum mendicorum, ita nec prædicatum hoc: *esse productum ab alio*, per accessum aliorum productorum.

§. II.

Vtrum independenter ab Existentiâ Creaturarum possit demonstrari Deus sub conceptu Entis Carens omni defectu, seu habens cumulum Omnium Perfectionum.

27. Recentiores Hispani, elucubrationibus suis in Germania celebres, & ob ingenij acumen æstimandi, non contenti Demonstrationibus à creaturarum existentia deductis, existimant Dei Existentiam independenter ab his, & sic quodammodo à Priori Demonstrari posse, Demonstrationibus quidem adeo parentibus, & absque molimine procedentibus, ut mirum esset, eas Angelicum intellectum S. Thomæ, ne dicam, ceteros omnes, fugisse, si legitime essent. Contra hos

28. Censeo, nullam huiusmodi Demonstrationem adduci posse, quæ Atheum convincat, quam diu non assumitur Existencia alicujus Creature. Hæc est indubitata mens D. Thomæ 1. *Contra Gent.* c. 12. prope finem. *In rationibus*, inquit, *in quibus demonstratur Deum esse*, non oportet assumi pro Medio Divinam Essentiam, seu quidditatem (prout faciunt isti RR.) sed loco quidditatis accipitur pro Medio Effectus. In sua summa verò: q. 2. a. 1. in C. in fine, sed quia nos, inquit, non scimus de Deo, quid est, non est nobis per se nota (Existencia illius) sed in-

diget demonstrari per ea, quæ sunt magis nota quoad nos, & minus nota quoad naturam, scilicet per Effectus. Post hæc art. 3. assert. Angelicus D. quinque argumenta ad probandam Existentiam Dei, quæ omnia sunt ex Creaturis deducta. Primum ex motu: 2. Quod non procedatur in Infinitum in causis defecto existentibus. 3. Quod dentur Contingentia. 4. Quod inter ea, quæ sunt magis & minus, detur supremum. 5. Ex eo, quod agentia inanimata semper agant eodem modo, & consequenter propter finem, non à se, sed ab alio intentum. Ex quibus omnibus apparet, S. Thomæ nunquam venisse in mentem, ut tentaret demonstrare Existentiam Dei independenter ab Existentiâ Creaturarum. Sed nunc Demonstrationes ipsas inspiciamus. Itaque,

29. P. Antonius Perez 1. p. d. 1. c. 4. hanc exhibet Demonstrationem. *Nullum bonum est, esse chymaram. Sed carens omni defectu est bonum. Ergo carens omni defectu non est chymara.* Hoc si illi concederes, inferret utique legitime: sed Ens potens non existere, non caret defectu: ergo Ens carens omni defectu non potest non existere: ergo existit essentialiter; ulterius: *esse Productum* etiam dicit defectum: ergo existit ens improductum.

Deinde c. 5. huic primæ demonstrationi addit (ut ipsi videtur) hanc secundam. *Non est defectus, non pervenisse aliquid ad hoc ut non sit chymara; sed est defectus, non pervenisse ad hoc ut sit optimum, habens cumulum omnium perfectionum: ergo optimum non est Chymara.*

30. Hæc duo argumenta, meo iudicio, non differunt nisi vocibus. Nam *Tò esse cumulum omnium perfectionum*, est formalissime, *carere omni defectu*. Defectus enim formaliter aliud non est, quam Carentia perfectionis: ergo Carentia omnis defectus est, formalissime Carentia Carentiæ omnis Perfectionis: atqui carentia carentiæ omnis perfectionis est formalissime cumulus omnis perfectionis, sicut carentia carentiæ lucis est formalissime ipsa lux. Item hoc quod est, *chymaram non esse bonam* formaliter dicit, aut certe infert, *non esse chymaram non esse defectum*, ut consideranti liquet. Verum si duo sint argumenta, siue vnum;

31. DICO, non esse demonstrationes aptas ad convincendum Atheum, sed fallaces argutias. Non potest hoc melius ostendi, quam applicando hunc argutandi modum ad probandum, aliquid esse possibile, quod evidens est repugnare.

32. Posset inquam hac ratione probari, possibilem esse numerum finitum maximum, qui tamen evidenter repugnat; nam unicâ unitate adjectâ evaderet, & non evaderet infinitus. evaderet: alioquin daretur numerus finitus Major Maximo. non evaderet: quia Finitum additum Finito non facit Infinitum. Sic igitur argumentari licebit. Nullum bonum est esse chymaram. Sed numerus carens omni defectu Unitatis est bonus: ergo numerus carens omni defectu Unitatis, non est chymara. Sed numerus carens omni defectu

Unitatis est numerus finitus maximus omnium possibilium: ergo numerus Finitus Maximus omnium possibilium non est chymara. Item sic. Non est defectus, non pervenisse ad esse Chymaram. sed est defectus, numerum non pervenisse ad cumulum omnis numeri finiti: ergo iste cumulus non est chymara: sed iste cumulus est numerus finitus maximus: ergo &c. Quid improbabis in hoc argumento, quod Atheus in tuo non possit inficiari?

33. Respondebis nimirum ad utrumque argumentum, negando Minorem, & dices, illius Subjectum esse Chymaram, quia de essentia numeri est, includere defectum ulterioris additamenti possibilis. Benè est. Eodem modo Atheus negabit Minorem utriusque Argumenti tui, dicetque, de conceptu omnis entis possibilis esse, quod includat aliquem defectum, nempe defectum Dependendiam ab alio, Inceptionis in Tempore, &c.

34. Instabis tamen, & dices, non esse paritatem: nam Implicantia numeri finiti maximi, clarè probatur, Implicantia verò Entis carentis omni defectu, nunquam probari potest ab atheo. Rectè dicis. Sed ex hoc ipso manifestè concluditur, Argumentum Perezianum non esse demonstrationem. Nam ipse P. Perez, *tr. 2. de Scientiâ Dei d. 1. c. 4. n. 30.* rejicit à ratione Demonstrationis omne argumentum quod tandem fundatur in eo, quod non possit ostendi repugnantia talis perfectionis, rejiciendo onus in adversarium. hoc autem fit in argumento Pereziano, dum supponit, ens carens omni defectu non implicare, & ideo esse bonum. Unde, ut rectè advertit Card. Pallavicinus, Atheus responderet, illas propositiones esse falsas, non quidem hoc sensu, quod si daretur Subjectum illarum propositionum, Prædicatum illi non conveniret, revera enim si daretur Ens carens omni defectu, Prædicatum illi conveniret: *esse Bonum & non esse Chymaram.* Sed quia sunt de subjecto non supponente, sicut est falsa hæc: *Decem entia carentia omni defectu, sunt bona.* Numerus includens omnem numerum possibilem, est numerus realis Maximus. item: *creatura includens omnes perfectiones creatas posibles, est creatura perfectissima.* Declaratur ampliùs. Si quæram ex adversario, quare argumentum applicatum numero finito maximo non concludat, respondet: quia implicantia illius numeri aliunde probatur. Infero: ergo si implicantia illius aliunde non probaretur, habendum esset pro Demonstratione, quod est absurdissimum: Sic enim sequeretur, posse Demonstrari Mystrium Trinitatis, (cujus implicantia non potest probari) hoc modo. *Trinitas carens omni defectu est bona: esse chymaram; non est bonum: ergo Trinitas carens omni defectu, non est chymara.*

35. Replacabis tamen iterum, & dices, Possibilitatem Entis carentis omni defectu, & includentis omnem perfectionem realem, posse positivè demonstrari hoc modo. Illud est possibile quo posito in rerum naturâ nulla sequitur contradictio: atqui Ens carens omni defectu & includens omnem perfectionem realem, est

tale: ergo. Major est ex terminis nota, & propè identica. Minor est etiam evidens; nam Contradictio est maximus Defectus: ergo Ens carens omni defectu, hoc ipso caret Contradictione, alioquin idem simul includeret, & excluderet.

36. Hæc replica solvitur ab Atheo ad eum modum, quo simile argumentum, probans Possibilem Creaturam omnium possibilem Perfectissimam, vel Infinitum, vel Numerum finitum maximum, solvi à Philosophis solet. Illud est possibile, quo posito nulla ponitur Contradictio: sed posita creaturâ, quæ habeat simul omnes perfectiones, quæ à creatura simul sine Contradictione haberi possunt, nullam includit Contradictionem; hanc enim expressè excludit: ergo &c. atqui talis creatura est omnium possibilem perfectissima: ergo &c. Eodem modo discurre potest de numero finito maximo.

37. Solvitur inquam hoc argumentum hac distinctione. Creatura includens simul Determinatam collectionem perfectionum, quæ potest includi in una Determinata creatura, non includit contradictionem, concedo: creatura includens simul omnem collectionem perfectionum, quæ possunt indeterminatè, seu in quacunque creatura indeterminatè sumpta includi, non includit Contradictionem, nego. Pari modo Atheus, qui negat esse possibile Ens includens omnem perfectionem possibilem, respondebit ad replicam, distinguendo. Ens carens omni defectu, seu includens omnem perfectionem collectivè, quæ est possibilis indeterminatè & distributivè, non includit contradictionem, negabit: includens omnem perfectionem determinatam, quæ in tali determinato ente v. g. homine, includi potest, non includit contradictionem, concedet.

38. Redeo nunc ad argumentum Perezianum, & ostendo illud esse vitiosum. Quæro itaque ex Adversario, quando dicis: *Ens carens omni defectu, est bonum.* Vel ex parte subjecti supponis explicite pro solo Ente Reali, & hoc sensu vis esse propositionem evidentem ex terminis; Vel præcindis ab Ente Reali & Chymarico. Si dicas primum, dupliciter peccas: primo, quia affirmas esse ex terminis notum, existere Deum sub conceptu entis optimi: quid enim aliud est Deus sub explicito conceptu, quam Ens carens omni defectu, adeoque essentialiter existens? Sed audiamus S. Thomam mecum sentientem. *hic q. 2. a. 1. ad 2. Dato etiam, quod quilibet intelligat, per hoc nomen, DEVS, significari illud, quo majus cogitari non potest, non tamen hinc sequitur, quod intelligat, id quod significatur per hoc nomen, esse in rerum naturâ, sed in apprehensione intellectus tantum, nec potest argui.* NB. quod sit in re, nisi daretur (hoc est concederetur) quod sit in re aliquid quo majus cogitari non potest, quod non est datum (hoc est concessum) à ponentibus Deum non esse (hoc est ab Atheis.) Peccas Secundo, & quidem S. Thomâ judice, quia supponis in Minore id, quod contra Atheum erat inferendum in Conclusionem. Nam Ens reale carens omni defectu, est illud

est illud ipsum, quod negat Atheus, & esset demonstrandum.

39. Si verò dicas te præscindere an Ens carens omni defectu sit Reale vel Chymaricum, hoc ipso Propositione tua est falsa. Nam conceptus præscindens ab Ente Reali & Chymarico, etiam præscindit an sit Bonum vel non sit Bonum, alioquin etiam Chymara erit Ens Bonum, quod enim convenit subiecto præscindenti, convenit singulis membris à quibus præscinditur, ut in Logica docetur. Et hoc circa primum hujus Authoris argumentum.

§. III.

Verum demonstretur Deus ex Propositionibus aeternae veritatis.

40. P. Martinus Esparza q. 2. de Deo ar. 4. secutus Magistrum suum P. Antonium Perez, existimavit posse demonstrari Existentiam Dei sub conceptu Entis simpliciter necessarij, hoc modo. Dantur veritates aliquæ objectivæ simpliciter necessariae, & essentialiter invariabiles ac aeternae: quia istae propositiones: Quodlibet est vel non est: Impossibile est idem simul esse, & non esse: Homo est Animal Rationale, & similes, sempiternae veritatis communiter dictae, cuicumque demum Durationi aut Temporis Differentiae applicentur mentaliter ab intellectu, necessariò ac invariabiliter evadunt verae: quod fieri non potest, quin dentur à parte rei veritates objectivæ necessariae & invariabiles: quia veritas formalis dependet essentialiter ab objectiva, utpote consistens in Conformitate cum illa. Veritas autem objectiva, est Passio Entis Realis, indistincta realiter ab eodem: eatenus enim unum quodque est Verum objective, ac cognoscibile verè, quatenus à parte rei est tale, quale est representabile ac cognoscibile per cognitionem formaliter veram. Quapropter implicat in terminis, dari à parte rei veritatem, veramque cognoscibilitatem, & tamen nihil dari à parte rei, nullamque existere Entitatem cum qua identificetur, vel in qua aqualiter fundetur talis veritas ac cognoscibilitas. Datur igitur à parte rei, & verè existit Ens simpliciter necessarium, essentialiter invariabile & aeternum. Tale autem Ens communiter dicitur, & verè est Deus. Hanc argumentationem, inquit citatus Author, esse insuperabilem, & non nisi homini indisciplinato posse levem videri. Pro eadem citat S. Anselmum, S. Augustinum, ac præcipuè D. Thomam, q. un. de verit. 4. §. apud quem etiam priores citatos legere est.

41. Hanc ipsam argumentationem, & quidem consequenter, adhibet idem Auctor ad Veritates contingentes futuras, tam Absolutas quam Conditionatas, quarum verificativum debet, ipso iudice, dari de praesenti. Verum ejusdem Authoris in cathedra Theologica Successores, agentes de Scientia conditionata Dei, & etiam alij, ac in specie P. Sebast. Izquierdo, in *Pharo Scient.* d. 10.

q. 1. n. 39. & alibi, Principium hoc acriter impugnarunt, non obstante severiore censurâ, quod pro Indisciplinatis habendi essent. Disputare de verificativo Propositionum, ad Philosophos spectat. Mihi duo solum præstanda sunt. Primum, S. Thomam malè pro hac argumentatione adduci. Secundum: illam non esse Demonstrationem Metaphysicam, quæ stringat Atheum; quidquid sit de Probabilitate illius.

42. DICO ergò 1. S. Thomam loco citato nihil docuisse, quod allata argumentationi stabiliendae servire possit. Videatur Suarez disp. 8. Metaph. de Verit. sect. 7. praesertim à n. 19. ubi omnia Testimonia allegata ponderantur. Itaque S. Thomas docet, quod denominatio *VERI*, habeat se sicut denominatio *Mensurati*: porro denominatio *Mensurati*, à duplici forma desumi potest; ab una inhærente; sic v. g. Lignum mensuratur à Linea, superficie, profunditate sibi inexistente, etiamsi nulla exterior mensura adhibeatur: Altera forma potest esse extrinseca aliqua Mensura, v. g. vlna: sic etiam res dicuntur & denominantur *verae*; imprimis à forma inhærente; atque S. Thomas hanc formam inhærentem aliud non esse, quam ipsam rei cujusque Entitatem intellectui Adæquatam: deinde res denominantur *verae* à forma extrinseca, scilicet à Cognitione conformi. His suppositis infert S. D. Veritatem rebus extrinsecam (quæ est Veritas formalis) esse duplicem; Increatam, nempe cognitionem divinam; & creatam, nempe cognitionem hominis, vel Angeli: Unde concludit, nullam dari Veritatem aeternam nisi increatam, quæ erat quaestio illius articuli. Ex quibus omnibus clarum est, quod S. Thomas identificaverit quidem cum Deo Veritatem formalem aeternam, & illam denegaverit cognitioni creatæ, sed nullo verbulo dixerit, veritatem objectivam rerum identificari cum Deo (prout eum dixisse vellet P. Esparza) imò expressè contrarium dixerit. audiamus ipsum. In hac, inquit, adaequatione vel commensuratione intellectus ac rei, non requiritur, quod utrumque extremorum (nempe tam veritas formalis, quam objectiva) sit in actu: intellectus enim noster potest nunc adaequari his, quæ in futurum erunt, nunc autem non sunt, aliàs non esset hac vera: Antichristus nascetur: unde hac denominatur Vera, à Veritate quæ est in intellectu tantum, etiam quando non est res ipsa; similiter etiam intellectus divinus adaequari potuit ab aeterno his quæ ab aeterno non fuerunt, sed in tempore sunt facta, & sic ea quæ sunt in tempore, denominari possunt vera ab aeterno à veritate aeterna. Vides quam disertis verbis S. D. non requirat verificativum ab aeterno existens, & veritatem formalem solam, non autem objectivam, dicat esse aeternam?

43. Duo insuper adverto. Primum, quod S. D. expressè loquatur de Enuntiationibus contingenter tantum, & non necessariò Veris, uti est; Antichristus nascetur: quarum veritas objectiva non potest esse aliquid Necessarium, sed Contingens esse debet: ergo non erit Deus. quid ergò? an Decretum Dei? ergo argumento P. Espar-

zæ de-

za demonstrabitur, Decreta Dei esse adequata intrinseca Deo? hoc ne ipse P. Esparza dixerit, qui illam sententiam non nisi ut magis probabilem tueretur. Quomodo ergo hoc loco patrocinatur illi S. Thomas? Adverto 2. Quod S. Thomas doctrinam traditam in quaestione de Veritate, retulerit in suam Summam q. 16. quae est de Veritate. & quia prius q. 2. probaverat alijs argumentis, dari Deum, deinde q. 14. Deum esse Omniscentum; postmodum q. 16. infert, solam Veritatem Divinam esse aeternam: sed P. Esparza ordine retrogrado probat existentiam Dei, ex eo quod datur Veritas aeterna. non ergo loquitur S. Thomas de Veritate Objectiva, sed de Formali.

44. DICO 2. Argumentationi allatae promptè, & consentaneè ad sua principia, respondebit Atheus, etiamsi concedat adversario, quod propositionum necessarium verificativum datur ab aeterno, & in quavis differentia temporis. Principium Athei est; per totam aeternitatem necessarium semper existere aliquid, sive hoc individuum, sive aliud: dicit ergo Atheus. 1. Quodlibet huiusmodi individuum esse Verificativum cuiuscunque propositionis necessariae, v. g. huius: quodlibet est vel non est: Dicit. 2. has propositiones dici invariabiles, quatenus in quavis differentia temporis habent Verificativum aliquod, licet non semper idem numero; quo sensu etiam ipsum verificativum est invariabile, hoc est, impossibile est non existere aliquod eorum, quod est esse invariabile formaliter, licet sit variabile materialiter. Dicit. 3. Vnamquamque speciem rerum habere intrinsecam essentialem Connexionem cum essentia cuiuscunque alterius speciei (quae est doctrina P. Perez) quoad Possibilitatem vel Impossibilitatem, & ideo existentiam cuiuscunque speciei v. g. hominis, esse Verificativam cuiuscunque alterius v. g. huius, *Equus est hinnibilis*. quia Essentia hominis exigit equum esse hinnibilem. Nihil ergo penitus movebitur Atheus argumento facto.

§. IV.

Verum probetur Deus ex Contradictorio sui.

45. P. Ant. Perez disp. 1. n. 61. proponit aliud Argumentum, vocans illud *planè argutum*, & sic habet. Vel existit Ens summè perfectum, vel non existit: Si existit, habeo intentum: si dicas non existere, ex hoc ipso probabo existere: nam si non existit, est impossibile: ergo datur necessitas non existentiae illius: hac ergo necessitas necessario existit: atqui quod necessario existit, nullum habet defectum, & est summè perfectum, ergo ex eo ipso quod dicatur Deum non existere, inferitur existere.

46. Ad hoc argumentum redditur eadem responsio, quae priori ex sensu Athei adhibita est. Respondebit Atheus, Negationem Dei esse necessariam, sed hanc necessitatem identificari cum necessitate quae inest collectioni omnium entium successivè existentium, ut existat aliquod illorum pro

quacunque differentia temporis. Ut ergo probetur existentia Dei, probandum est, totam collectionem esse contingentem, & dependentem ab alio: ergo à primo ad ultimum, nisi ad hanc probationem (quam supra exhibuimus) recurramus, vanus est omnis conatus contra Atheismum.

Postquam hæc Recentiorum Argumenta in scholis discussi & rejeci, anno 1651, postmodum anno 1666. pleraque vidi relata, iidemque tanquam fallacia sophismata rejecta à P. Sebastiano Izquierdo in. 1. de DEO d. 1. q. 8. à n. 155. qui pariter concludit, Deum non nisi ex Creaturis experimentaliter cognitis, demonstrari posse.

CONTROVERSIA III.

In quonam Prædicato consistat conceptus quidditativus & formaliter constitutus Essentiae & Naturae Divinae.

47. Sermo est de Prædicatis Absolutis, hoc est, quae omnibus Tribus Personis sunt communia. Huiusmodi autem Prædicata plura dantur in Deo, non quidem realiter, ad minimum tamen ratione nostra & per comparisonem ad similia prædicata, quae in Creaturis ab invicem separata reperiuntur, distincta. An alia major distinctio, virtualis nimirum intrinseca admittenda sit, sequenti controversia videbimus.

48. Cum itaque Essentia cuiusque rei, seu conceptus quidditativus, ex communi acceptione consistat in illo Prædicato, quod se habet per modum differentiae essentialis, per quod res, nostro concipiendi modo, primò differt ab alijs, & quod est prima radix aliorum prædicatorum, habentium se per modum attributi vel proprietatis, hinc praesens quaestio est, quodnam sit huiusmodi prædicatum in Deo.

49. Cardinalis Sforzia Pallavicinus primò p. n. 110. conceptum quidditativum & Metaphysicum Dei sic effert. *Ens quod continet æquivalenter omne Ens.* P. Martinus Esparza q. 5. a. 9. ad. 2. censet hunc conceptum esse minus idoneum quocunque alio. *Quia inquit, hic conceptus est comparativus DEI cum omni alio Ente, ideoque est posterior, quàm quilibet alius conceptus comparativus cum quo libet ente, aut cum quolibet particulari Entium genere, seu determinate, seu vagè considerato: quandoquidem quodvis totum, & quævis collectio est posterior quibuscunque ejus Partibus: unde istiusmodi conceptus distat plus à conceptu essentiali DEI, quàm quilibet alius proprius & distinctivus ipsius DEI.*

50. Hac tamen impugnatione me non moveret. Verum quidem est, comparisonem particularem, quatenus est Pars comparisonis universalis, esse priorem, eà prioritate, quâ quavis pars est prior toto: sed hinc non licet inferre, quod conceptus particulariter comparativus Dei, v. g. cum Angelis, esset conceptus quidditativus Dei, & distinctivus ab omni alio: distingueret enim solum ab illo, cum quo compararet: Ut ergo distingueret